

цэласнай шматграннасці. У беларускай народнай натурфіласофіі гэтыя інтэнцыі асабліва выразна выступаюць пры параўнанні структуры і рэпертуару каляндарнай і сямейнай абраднасці. Пры гэтым назіраецца працэс інтэнсіўнага нарашчэння антрапалагічнага пачатку, крэатыўнай сілы чалавечага духу. Чалавек нібы вяртае ўсеагульнай Маці-Багіні-Прыродзе дзятародную сілу ў ачалавечаным, аздобленым культурай выглядзе. Гэта адлюстравана ў руху ўсяго дзейснага знавальнага комплексу, у тым ліку і ў канцэпталогіі пагранічных, перспектыўных сітуацый: Каляды, Стрэчанне, Сусветнае вяселле (навальніца), Гуканне, Вялікдзень, Купалле, у народных гульнях, паказках, калыханках – культуры на штодзень. Найбольш глыбокія мысліцелі эпохі гандлёва-індустрыяльнага грамадства – Э. Гусэрль, М. Хайдэггер, Ж. Дэлёз, Г. Шпэт – бачылі ў вяртанні чалавецтву здольнасці да онтаснага спалучэння метафізікі і феноменалогіі шлях урагавання чалавека ад пагрозы здзічэння і выраджэння.

У беларускай адраджэнскай культуры шлях да аднаўлення онтаснага дыялогу з космасам чалавек вяртае сабе ў працэсе пазызачыі быцця, засяваючы космас *зернем хараства*.

ЛІТАРАТУРА

1. *Колас, Я.* Казкі жыцця // Якуб Колас. Збор твораў у чатырнаццаці тамах. Т. 5. – Мінск: «Маст. літ.», 1973. – 632 с.
2. *Гуссерль, Э.* Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология // Эдмунд Гуссерль. Логические исследования. – Мінск: «Харвест», М. «АСТ», 2000. – 752 с.
3. *Хайдэггер, М.* Бытие и время // Мартин Хайдеггер. – М.: Академический Проект, 2013. – 460 с.

ЭСТЭТЫКА ФАЛЬКЛОРУ

Сутнасць фальклорнай эстэтыкі хутчэй за ўсё можа быць акрэслена лексмай *ідэал*, шырокі веер значэння ў якой у беларускай народнай культуры складваўся на працягу тысячагоддзяў. Беларускі ідэал адлюстроўвае рэальны гістарычны працэс дасканалення формаў чалавечага існавання ў касмічнай прасторы і абавязкова на роднай зямлі. У народнай свядомасці «простае шчасце людское» з'яўляецца ўніверсальнай, каштоўнасна змест якой прасякнута сакральным сэнсам нават на ўзроўні побытавага мыслення. Якасная перавага пры гэтым аддаецца не трансцэндэнтным фантазіям накшталт нянаскіх райскіх садоў і птушак, а дыхтоўна апрацаванаму гаспадарча-культурнаму ландшафту – *абжытаму кутку*, адкрытаму насустрач музыцы струнаў касмічнага прастору. Насустрач касмічнай плыні з глыбінняў чалавечага духу імкне магутны квант прасветленай энергіі чужых людскіх сэрцаў. Іх *стрэчанне* з'яўляецца пачаткам веснавога аднаўлення свету, якое ў беларускай слоўнай культуры

азначваецца як стан *радасці існавання*. Гнасеалагічныя карані гэтай катэгорыі (Сат – Чыт – Анандо) пачынаюцца ў *Рыгведзе*. Ідэя непадзельнага адзінства этычнага і эстэтычнага ідэалаў з новай сілай праявілася ў народнай культуры індусаў і беларусаў у нацыянальна-дзяржаўным адраджэнні нашага часу. Магутны жыццятворны патэнцыял беларускай фальклорнай эстэтыкі і аксіялогіі ў цэлым стаў дзейнай сілай, якая ўратавала нацыянальную культурную прастору ад «пуштацвету і зеляя» (Я. Купала) постмадэрнісцкага «іранічнага модуса». Вобразы Разумнай Дачкі, Дзевы, асілкаў і волатаў духу – Задумных і Цікаўных – у беларускай сучаснай культуры па-ранейшаму вызначаюць герменеўтыку і семантыку этнічнай сацыякультурнай дынамікі.

ЛІТАРАТУРА

1. *Грынчык, М.* Фальклорныя градыцы ў беларускай дакастрычніцкай паэзіі / М. Грынчык. – Мінск: Навука і тэхніка, 1969. – 294 с.
2. Современное зарубежное литературоведение. Энциклопедический справочник. – М.: Интрада – ИНИОН, 1996. – 320 с.

Вячаслаў Каліцэў

МІФ

Міф – *апавед пра паходжанне элементаў прыроды і культуры*, прычым апавед прыныцова зтыялагічны (прычынны). Дэфініцыя «міфалогія» (*грэч.* mythos – апавед, паданне і logos – вучэнне) абазначае *ілюстраванне рэчаіснасці ў сьведомасці носьбітаў традыцыі, увасобленае іерадусім ва ўзорах яе непісьмовай культурнай спадчыны*. У традыцыйнай культуры міф тлумачыць парадак рэчаў, агульную завяздэнку, што існуюць існавалі ў свой час), напрыклад: чаму рухаецца сонца; чаму людзі аміраюць, а не неўміручыя; чаму нельга быць злым да тых, хто навокал; чаму зло павінна быць пакарана? Міф не заўжды мусіць быць вербальным словам, легендай і г. д. Гэтаму факту светаадчування можна надаць любую форму: песні, дзеі, абраду, пластычнай выявы, арнаментальнага матыву, анца.

ЛІТАРАТУРА

1. *Калацэў, В.* Параўнальная міфалогія / В. Калацэў. – Мінск: Зорны верасень: аркус плюс, 2009. – С. 5, 13.